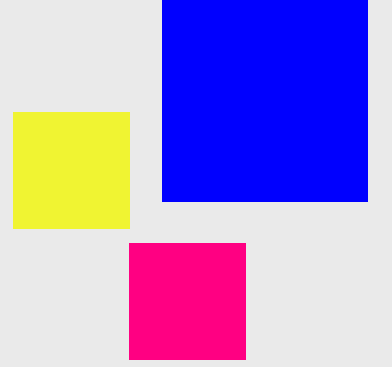

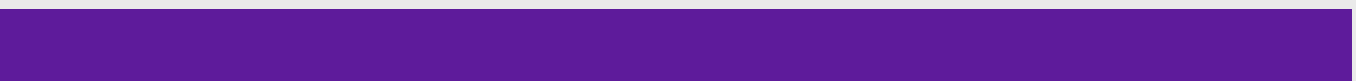
Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

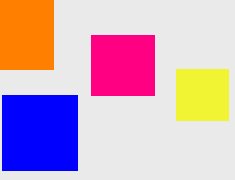

Filantropi Dünyada Nasıl Seyrediyor?

2025 Küresel Hayırseverlik Ortamı
Endeksi Temel Bulgu ve Eğilimler

Haziran, 2025

Indiana Üniversitesi Lilly Family School of Philanthropy tarafından oluşturulan Küresel Hayırseverlik Ortamı Endeksi (Global Philanthropy Environment Index, GPEI), hayırseverlik ortamına dair küresel liderlere bilgi sunan bir araştırma aracı olarak, hayırseverliğin acil sorunların çözümüne katkı sağlama kapasitesini en üst düzeye çıkarmak ve yeniden şekillendirmek için ilham vermeyi amaçlıyor.

Küresel belirsizlik zamanlarında dahi cömertlik, evrensel bir değer olmayı sürdürüyor ve hayırseverlik tüm kültürlerde ve toplumlarda hem ilham kaynağı hem de değerli bir unsur olarak kabul ediliyor. GPEI, filantropik faaliyetlerin hangi koşullarda mümkün hale geldiğini veya ne tür engellerle karşılaştığını ortaya koymaya yardımcı olan nadir kaynaklardan biri. İlk kez 2013 yılında yayımlanan GPEI, bireylerin ve kuruluşların bağış yaparken ve alırken karşılaştıkları teşvik ve engelleri temel alarak, 95 ülke ve ekonomideki hayırseverlik ortamını değerlendiren, 173 uzmanın katılımıyla yürütülen, alandaki tek küresel ve çok paydaşlı çalışma olarak öne çıkıyor.

Bu anlamda, 2025 Küresel Hayırseverlik Ortamı Endeksi, Ocak 2021 ile Aralık 2023 arasındaki üç yıllık döneme odaklanıyor. Bu süre zarfında, dünya COVID-19 pandemisinden toparlanırken; yapay zekada yaşanan hızlı gelişmeler, artan enflasyon, büyük ölçekli doğal afetler, rekor kıran küresel sıcaklıklar, silahlı çatışmalar ve kitlesel göç gibi olaylara tanıklık edildi. Araştırmanın da ortaya koyduğu üzere, hayırseverlik tüm bu gelişmelerle bağlantılı bir rol oynadı. Geleceğe dönük bir perspektifle bakıldığında, hayırseverlik ortamını etkileyen önemli gelişmeler arasında kuşaklar arası servet aktarımı, siyasi kutuplaşma, resmi kalkınma yardımlarındaki azalmalar ve sınır ötesi bağışları kolaylaştırmaya yönelik bölgesel çabalar yer alıyor. Küresel düzeyde bu fırsat ve zorluklar devam ederken, hayırseverliğin bunlara etkili ve yetkin bir şekilde yanıt verebilme kapasitesi sınıyor. 2025 GPEI, hayırseverliğin bu gelişmelere hem yerel hem de sınır ötesi düzeyde nasıl karşılık verdiğine dair kapsamlı bir perspektif sunuyor.

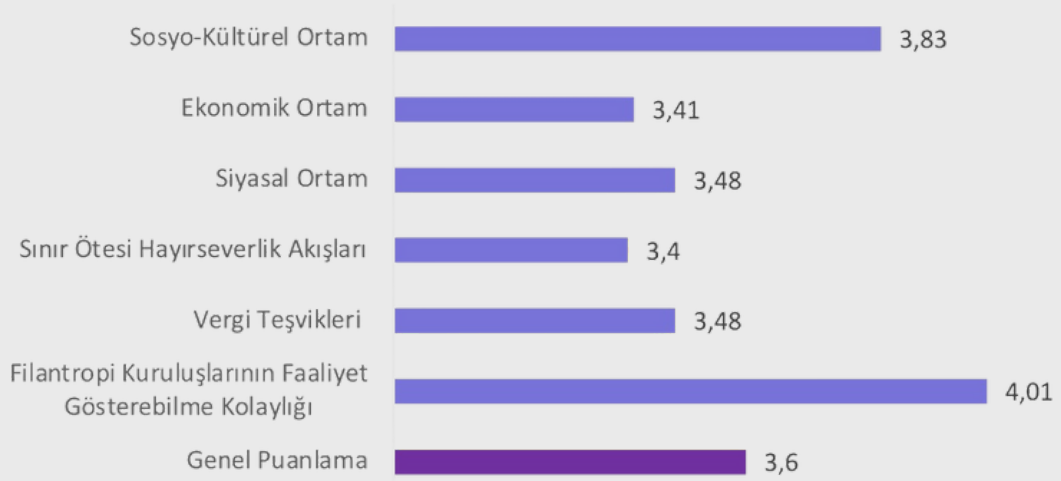
TÜSEV olarak Türkiye bölümünü hazırladığımız çalışmada öne çıkan küresel temaları, bulguları ve eğilimleri Avrupa Birliği desteğiyle yürüttüğümüz “Örgütlenme Özgürlüğünün İzlenmesi II” Projesi kapsamında hazırladığımız bu bilgi notunda derledik. Raporun İngilizce metnine [buradan](#), İngilizce yönetici özetine [buradan](#) erişebilirsiniz.

2025 yılı Küresel Hayırseverlik Ortamı Endeksi Bize Neler Söylüyor?

- 2025 GPEI, hayırseverlik ortamını 1 (en olumsuz) ile 5 (en olumlu) arasında değişen bir ölçekle altı faktöre göre değerlendiriyor: (1) Hayırsever Kuruluşların Faaliyet Gösterebilme Kolaylığı, (2) Vergi Teşvikleri, (3) Sınır Ötesi Hayırseverlik Akışları, (4) Siyasal Ortam, (5) Ekonomik Ortam, (6) Sosyo-Kültürel Ortam.

- Çalışma kapsamında oluşturulan harita, her bir ekonominin 2021 ile 2023 yılları arasındaki üç yıllık dönemde hayırseverlik ortamına ilişkin genel değerlendirmesini 1 ile 5 arasında bir ölçekle gösteriyor. Toplamda 15 coğrafi bölgeye yayılmış 95 ülke incelendiğinde, temsil edilen ekonomilerin beşte üçü (%61'i), 3,50 ve üzeri bir puanla elverişli bir hayırseverlik ortamına sahip. Türkiye'nin ise 2,56 puanla küresel ortalamanın (3,60) altında kalıyor.
- 95 ülkenin değerlendirme sonucu olarak, dikkate alınan altı faktörün kendi içindeki küresel ortalamasına bakıldığında ise; Filantropi Kuruluşlarının Faaliyet Gösterebilme Kolaylığı 4,01 puan, Vergi Teşvikleri 3,48 puan, Sınır Ötesi Hayırseverlik Akışları 3,40 puan, Siyasal Ortam 3,48 puan, Ekonomik Ortam 3,41 puan ve Sosyo-Kültürel Ortam 3,83 puan olarak değerlendiriliyor.

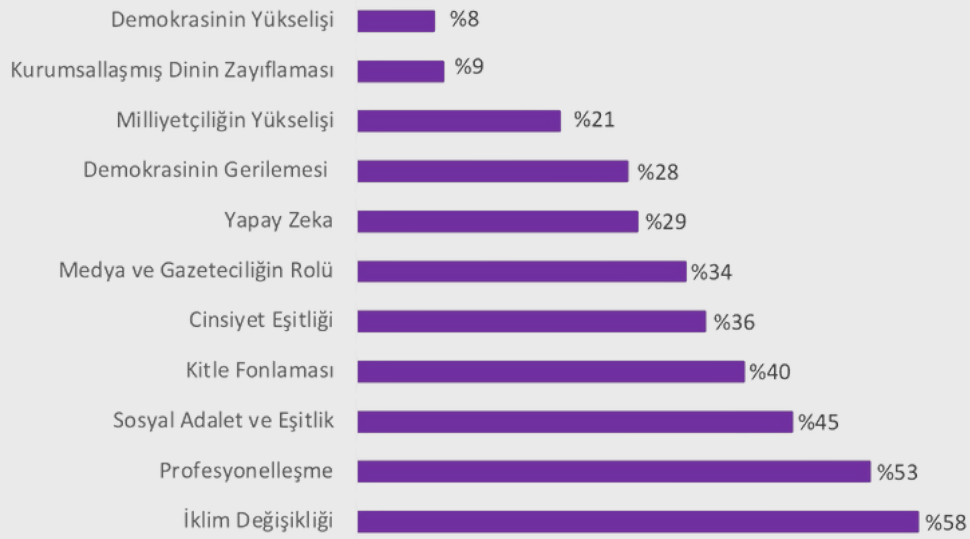
GPEI Küresel Faktör Puanları, 2021-2023

- Çalışma kapsamındaki 15 bölge arasında, Batı Avrupa her bir faktörde 3,5'in üzerinde puanlarla en elverişli ortamı sunarken, Latin Amerika beş faktörde 3,5'in altında kalarak en zorlu ortam olarak karşımıza çıkıyor. Türkiye'nin de dahil olduğu Orta Doğu ve Kuzey Afrika Bölgesi ise Sosyo-Kültürel Ortam (4,08) dışındaki tüm faktörlerde 3,5'in altında kalıyor.
- COVID-19 pandemisi koşullarında gelişen dijital uygulamalar ve filantropi kuruluşları arasındaki iş birlikleri, sektörde kalıcı hale geldi. Bu dijital uygulamalar, hibrit ve sanal çalışma modelleri, bağış toplama uygulamaları, çevrim içi programlama ve dijital fenomenlerden (influencer) kültürel evrene uygun şekilde istifade etmeyi kapsıyor.

- Temsil edilen ekonomilerin yarısından fazlasında, iklim değişikliği ve sektörde profesyonelleşme öne çıkan eğilimler olarak belirtiliyor. Ayrıca, çevrim içi kitlesel fonlama ve yapay zekanın yenilikçi kullanımları da dahil olmak üzere dijital teknolojiler öne çıkan eğilimler arasında yer alıyor.

Filantropide Yeni Eğilimler (%)

- GPEI uzmanları, hayırsever kuruluşların iklim değişikliğiyle ilgili çalışmalarda karşılaştığı iki temel engelin; (1) İklim değişikliği konusunda kamu farkındalığının olmaması, (2) Sistematik çözümler üretmek için yeterli finansman bulunmaması olduğunu vurguluyor.
- 2025 GPEI'ye katılan 95 ekonomiden 77'si, 2018 ve 2022 çalışmalarında da yer aldı. Bu durum 2025 raporlama dönemiyle geçmiş raporlama dönemlerini karşılaştırmaya olanak tanıyor. Bu ekonomilerde genel GPEI ortalaması üç dönemde de istikrarlı seyretmiş (2018 ve 2022'de 3,65; 2025'te 3,63) olsa da, alt faktörlerde dikkat çekici değişimler yaşandığı görülüyor. Siyasal ortamda iyileşme gözlemlenirken, sınır ötesi hayırseverlik akışlarında belirgin bir gerileme gözlemleniyor. Ekonomik ortam da 2022'den 2025'e zayıflama gösteriyor. Sosyo-kültürel ortam ise hayırseverliğe ilişkin gelenekler ve köklü değerler sayesinde istikrarını koruyor. Bölgesel düzeyde, Sahra Altı Afrika ve Orta Doğu-Kuzey Afrika'da hayırsever kuruluşların faaliyetlerini sürdürmesi kolaylaşırken; Latin Amerika, Ortadoğu ve Kuzey Afrika ile Güney-Güneydoğu Asya, sınır ötesi bağışlar açısından en zorlu bölgeler haline geldi. Diğer yandan, Balkanlar'da vergi teşvikleri alanında kayda değer bir ilerleme sağlandı.

-
- 2025 GPEI'ye katkıda bulunan uzmanların ülkelerinde ve bölgelerinde hayırseverlik ortamını iyileştirmek için geliştirdiği öneriler arasından altı öneri küresel ölçekte öne çıkıyor. Bu önerilerin ilgili ülke bağlamına doğrudan uygulanması özel bir yaklaşım ve çalışma gerektirse de küresel eğilimleri yansıttığı unutulmamalı.

Hayırseverlik Ortamını İyileştirmek için Altı Öneri

-Mevcut yasaların daha açık ve öngörülebilir hale getirilmesi ile filantropi kuruluşlarına yönelik gereksiz kısıtlamaların azaltılması.

-Kayıt, raporlama ve fesih gibi idari süreçlerin sadeleştirilmesi ve dijitalleştirilmesi.

-Fonların şeffaflığı sağlanırken, bağış sürecinin gereksiz şekilde zorlaştırılmaması.

-İdari yükümlülüklerin orantılı olması; özellikle küçük ölçekli kuruluşların kapasitesine göre ilgili yükümlülüklerin esnetilmesi.

-Özellikle iklim değişikliği gibi konularda, devlet ile filantropi kuruluşları arasında daha fazla iş birliğinin teşvik edilmesi.

-Son olarak, hayırseverlik altyapısının güçlendirilmesi; eğitim, dijital araçlar, araştırmalar, ağlar ve mesleki birlikler aracılığıyla filantropi kuruluşlarının kapasitesinin artırılması.